

MEDIJI O ZDRAVSTVU

četvrtak, 17. oktobar 2024.godine

KZUS- Počelo je prijavljivanje za Savetovanje "Nova paradigma zdravstva", koje će se održati u Vrnjačkoj Banji od 11. do 13. decembra

RTS- "Budimo bolji ljudi - postani donor", kampanja za najdirektniji način spasavanja ljudskog života

BLIC- Lončar: Uskoro novi zakon o presađivanju ljudskih organa

BLIC- "KRVNI SUD KLINCA OD 20 GODINA IZNUTRA JE KAO KOD STARCA"
Naš doktor upozorava: Evo zašto sve više mladih u Srbiji dobija SRČANI UDAR, OVU STVAR ODMAH IZBACITE IZ KUĆE

RTV- U Srbiji dostupna imunoterapija za lečenje najčešćeg oblika raka jetre

POLITIKA- Čekaju li nas nove epidemije bolesti koje prenose komarci

DNEVNIK- KLJUKANJE ANTIBIOTICIMA KAD NE TREBA ĆE NAM DOĆI
GLAVE Superbakterija vreba, preti nam pandemija koja će odneti milione života PROGNOZE STRUČNJAKA POZIVAJU NA UZBUNU

Komora zdravstvenih ustanova Srbije organizuje
Savetovanje „Nova paradigma zdravstva“

**BEZ
KOTIZACIJE**

11, 12, 13. decembar, Vrnjačka Banja, hotel Tonanti
pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja Republike Srbije

Komora zdravstvenih ustanova Srbije poziva Vas da učestvujete na Savetovanju „Nova paradigma zdravstva“ koje se održava 11, 12. i 13. decembra 2024. godine u Vrnjačkoj Banji, u hotelu Tonanti, pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja Republike Srbije i uz učešće ministra zdravlja dr Zlatibora Lončara.

Savetovanje je konferencija koju Komora zdravstvenih ustanova Srbije organizuje od svog osnivanja (1959. godine). Okuplja veliki broj (najmanje 300 a nekada i preko 500) učesnika – pretežno rukovodilaca zdravstvenih ustanova, a obrađuje pitanja vezana za aktuelnosti u zdravstvenom sistemu i novine u funkcionisanju i organizaciji, uključujući pravna i ekonomska pitanja.

Naredno Savetovanje Komora zdravstvenih ustanova Srbije priprema kao regionalnu konferenciju, na kojoj će, pored eksperata iz Srbije, učestvovati i predavači/panelisti iz Republike Srpske, Hrvatske i Slovenije.

Što se tiče tema koje su predviđene agendom, to su:

- **urgentna medicina – hitna pomoć,**
- **pitanje kadra u zdravstvu (paneli o dualnoj praksi i odnosu medicinskog i nemedicinskog kadra),**
- **digitalizacija zdravstva,**
- **finansijsko poslovanje zdravstvenih ustanova,**
- **budžetsko knjigovodstvo sa osvrtom na sastavljanje godišnjeg finansijskog izveštaja,**
- **prezentacije predstavnika Državne revizorske institucije,**
- **kvalitet zdravstvene zaštite,**
- **javne nabavke u zdravstvu,**
- **rizici i upravljanje umorom.**

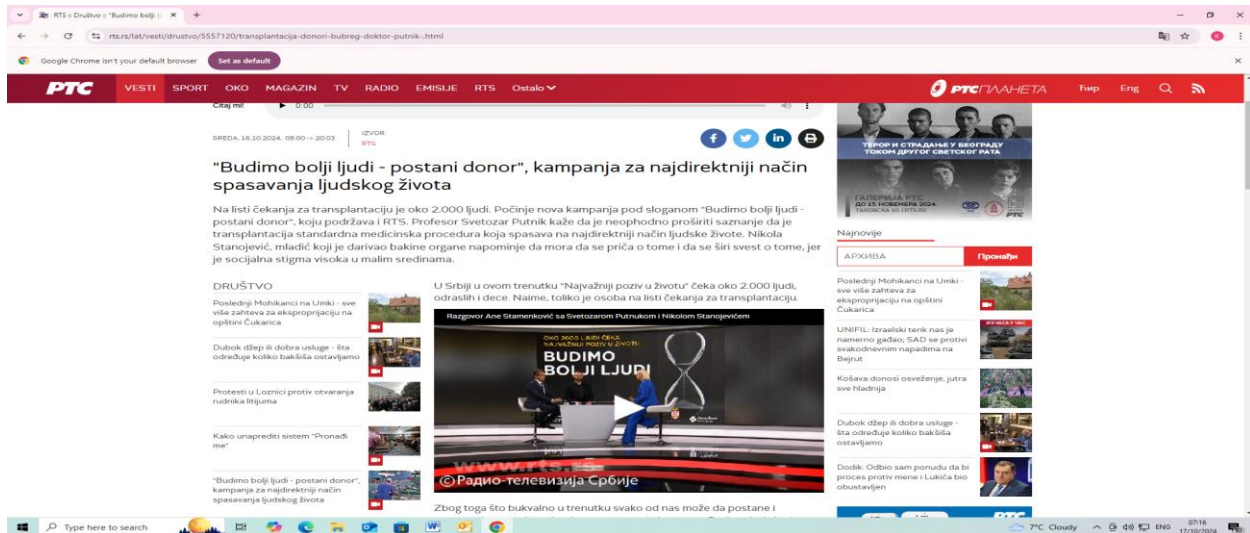
*DETALJNA AGENDA BIĆE DOSTAVLJENA USKORO

U prilogu su formulari za prijavljivanje u jedan od tri hotela, različitog cenovnog ranga i kategorija, koji su ponuđeni za smeštaj učesnika. Popunjene prijave šaljete **na mejl adresu koja je navedena u formularu.**

Za sve dodatne informacije kontakt osobe su:

Snežana Rašić Đorđević, 063 77 01 796
Marijana Stojanović, 064 63 17 416

"Budimo bolji ljudi - postani donor", kampanja za najdirektniji način spasavanja ljudskog života

Na listi čekanja za transplantaciju je oko 2.000 ljudi. Počinje nova kampanja pod sloganom "Budimo bolji ljudi - postani donor", koju podržava i RTS. Profesor Svetozar Putnik kaže da je neophodno proširiti saznanje da je transplantacija standardna medicinska procedura koja spasava na najdirektniji način ljudske živote. Nikola Stanojević, mladić koji je darivao bakine organe napominje da mora da se priča o tome i da se širi svest o tome, jer je socijalna stigma visoka u malim sredinama.

U Srbiji u ovom trenutku "Najvažniji poziv u životu" čeka oko 2.000 ljudi, odraslih i dece. Naime, toliko je osoba na listi čekanja za transplantaciju.

Zbog toga što bukvalno u trenutku svako od nas može da postane i potencijalni primalac i davalac organa, pod sloganom "Budimo bolji ljudi - postani donor", počinje nova kampanja kompanije "Hemofarm", Hemofarm fondacije i Ministarstva zdravlja, a sve to podržava i RTS.

Profesor Svetozar Putnik, direktor Klinike za kardiohirurgiju Kliničkog centra Srbije i Nikola Stanojević, mladić koji je darivao bakine organe govorili su o značaju doniranja.

Dr Svetozar Putnik je rekao da imate ljudi koji leže na odeljenjima intenzivnog lečenja i pitanje je sata, dana, nedelje kada će im se život okončati ako ne dobiju odgovarajuću intervenciju, a za veliki broj njih jedina prava intervencija je transplantacija srca.

"Nosimo se sa tim 12 godina, od kada smo pokrenuli program transplantacije srca u KCS. Transplantacija jetre je postojala i ranije. Imali smo veliki broj mladih koji nisu imali sreću da sačekaju odgovarajući organ, a sa druge strane gledate kako se mladi životi gase. Imate situaciju da je tim spreman 24 sata, gde

postoji nagoveštaj mogućnosti da će intervencija biti urađena, tim je spreman, pacijent pripremljen a vi otkazete intervenciju“, naveo je Putnik.

Nikola Stanojević: Sam čin donacije nije težak sam po sebi

Nikola Stanojević je rekao da je njegova baka 2015. imala saobraćajnu nesreću i da sam čin donacije nije težak sam po sebi.

"Teško je biti u situaciji da nekog volite, a on ne može da nastavi da živi. Vi shvatite da postoji način da nesreća koja odnese život može da spasi druge živote. Lakše je podneti tragičnu smrt, ako joj se da neki smisao u kontekstu da mogu da se spasu životi“, rekao je Nikola.

Iznenada se našao u toj situaciji. On kaže da je njegova porodica poznavala osobu koja je primila transplantirani organ i imali su svest o tome.

Tabu tema u malim sredinama

"Pre 2015. nije se govorilo o tome, i dalje je to tabu u malim sredinama. Pozvali smo Klinički centar Niš da pitaju da li je moguće, prvi smo inicirali, znali smo osobu koja je primila organ i znali smo da to postoji. Da nisno znali ne bi nam palo napamet, bitno je da se govori o tome. Lekar može da priđe osobi, ali osoba je u tom trenutku u šoku da ta osoba može da preživi i postoji strah da ako se kaže da - da će presuditi voljenoj osobi", ispričao je Nikola.

Prema njegovim rečima, u tom trenutku šoka ljudi ne mogu da razmišljaju racionalno, ako se priča javno o tome, onda postoji u mozgu i biće lakše da osoba u trenutku šoka pristane na čin donacije.

Tešku situaciju pretvorio je u herojski čin, baka je spasila četiri osobe, transplantirani su srca, oba bubrega i jetra, to je bilo 2015. godine.

"Sećanje na nju živi na taj način i svake godine na dan donora se sećamo nje. Bolje da se voljene osobe sećate kao heroja koji je spasio živote“, istakao je Nikola.

Koliko ljudi čeka na transplantaciju organa

Dr Putnik kaže da su urađene su četiri transpalantacije srca od početka godine, a uključio se i Institut "Dedinje".

Broj ljudi koji čekaju na transplantaciju se menja iz dana u dan, ali se kreće između 40, 50, 60 bolesnika.

Mnogo veći broj ljudi čeka na transplantaciju bubrega, može se reći u hiljadama. Na transplantaciju srca, pluća i jetre čeka između 40, 50 i 60 ljudi.

Neophodno je proširiti saznanje da je transplantacija standardna medicinska procedura koja spasava na najdirektniji način ljudske živote, napominje Putnik.

"Imate i emotivnu komponentu koja je izražena i ako to posmatrate na pozitivan način to napravi pozitivan utisak u celoj proceduri", navodi doktor.

Najbolji ambasador procedure

"Broj ljudi kojima pomognemo i koji se vrate u svoje sredine - to je najbolji ambasador procedure, ljudi koji se vrate na fakultet, među svoje prijatelje i vidite da normalno žive to je okidač da budete humani", podvukao je Putnik.

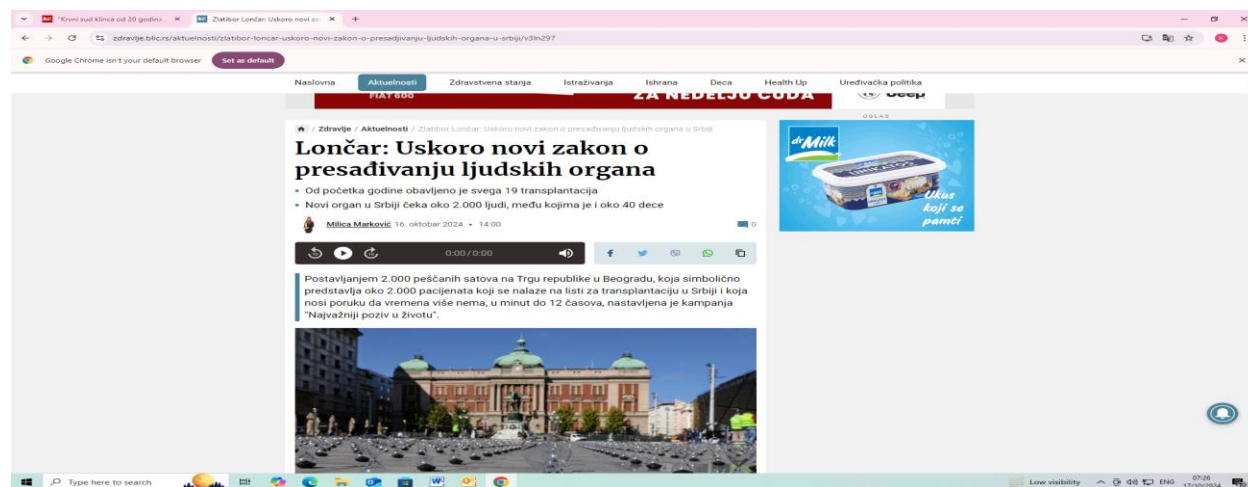
Povećava se broj centara koji su sposobni da se bave donorskim programom i da urade transapaltancije.

Zajednička poruka

Nikola Stanojević i dr Putnik imali su poruku o donatorstvu.

"Da se priča o tome i da se širi svest o tome. Socijalna stigma je visoka u malim sredinama i neophodno je da sve institucije koje se brinu o moralnom i duhovnom zdravlju i SPC javno podrže čin darivanja organa kao nešto što je moralno ispravno i jedan dubok čin koja uzdiže", poručio je Nikola Stanojević.

"Borićemo se dalje", zaključio je dr Putnik.

Lončar: Uskoro novi zakon o presađivanju ljudskih organa

Od početka godine obavljeno je svega 19 transplantacija

Novi organ u Srbiji čeka oko 2.000 ljudi, među kojima je i oko 40 dece

Postavljanjem 2.000 peščanih satova na Trgu republike u Beogradu, koja simbolično predstavlja oko 2.000 pacijenata koji se nalaze na listi za transplantaciju u Srbiji i koja nosi poruku da vremena više nema, u minut do 12 časova, nastavljena je kampanja "Najvažniji poziv u životu".

Sloganom - Budimo bolji ljudi. Postani donor - još jednom je alarmirana javnost, u cilju stvaranja društva odgovornih i solidarnih ljudi koji prihvataju donorstvo organa kao najhumaniji čin.

- Imamo samo jedan zadatak – da podignemo svest javnosti o značaju donorstva i spasimo živote oko 2.000 ljudi, među kojima je oko četrdesetoro dece. Oni čekaju najvažniji poziv u životu, poziv koji znači da se donor pojavio i da su dobili šansu za novi život - poručili su predstavnici Ministarstva zdravlja Srbije, Uprave za biomedicinu, Hemofarma i Hemofarm fondacije, Fonda B92 i udruženja pacijenata koji čekaju na transplantaciju organa ili su transplantirani: Zajedno za novi život, Donorstvo je herojstvo i Pan transplant.

Svi oni zajedno pozvali su na nacionalno jedinstvo oko ovog životno važnog pitanja.

Lončar: Uskoro novi zakon o presađivanju ljudskih organa

- Kao lekar sam često bio svedok kako se odnos prema donorstvu organa menja kada je transplantacija jedini način da sačuvate život. Donacija organa je herojski, spasonosni čin, a imajući u vidu da je broj ljudi koji čekaju na transplantaciju veći od broja dostupnih organa, neophodno je da svi zajedno učinimo sve da to podstaknemo. Jedini način da se ljudima na listi pomogne je da u punom obimu zaživi nacionalni program donorstva i transplantacije - uskoro ćemo imati novi zakon o presađivanju ljudskih organa - izjavio je ministar zdravlja dr Zlatibor Lončar i dodao:

Ministar zdravlja dr Zlatibor Lončar i generalni direktor Hemofarma Ronald Zeliger
Ministar zdravlja dr Zlatibor Lončar i generalni direktor Hemofarma Ronald Zeliger - Foto: Marko Risović / Ustupljene fotografije

- Razgovaramo sa crkvom o ovom pitanju, imamo stručne lekarske timove, najsavremenije uslove u zdravstvenim ustanovama, i hoćemo da se ujedini svi oko ovog pitanja. Podizanjem javne svesti kroz kontinuiranu edukaciju stanovništva, želimo postizanje nacionalnog konsenzusa oko ovog važnog pitanja, koje je istinsko pitanje života.

Petnaest porodica odbilo da donira organe svojih najbližih

Uz saglasnost 6 donora, u Srbiji je od početka 2024. godine obavljeno svega 19 transplantacija, što je manji broj u odnosu na prethodnu godinu. Petnaest porodica odbilo je da donira organe svojih najbližih koji su doživeli moždanu smrt. Novi organ u Srbiji čeka oko 2.000 ljudi, među kojima je i oko 40 dece.

- Pokazalo se da svaki put kada sprovodimo kampanju, broj donora i transplantacija u Srbiji raste. Tako je bilo 2016, 2019. i 2023. godine. Kao odgovoran partner državi i društvu, čija svrha je da brinemo o zdravlju ljudi, ponovo smo se uključili kako bi se ovo pitanje konačno rešilo u interesu života ljudi koji su na listi za transplantaciju. Donacija organa je dragocen dar života, koji pomaže da se spasi ili poboljšaju životi ljudi. Apelujem na sve da nam pomognu i podrže donorstvo - poručio je generalni direktor Hemofarma Ronald Zeliger i dodao da je to jedini način da izgradimo odgovorno i humano društvo što mora biti interes svih nas.

Potrebno najmanje deset donora na milion stanovnika

Nastavak kampanje "Najvažniji poziv u životu" bio je prilika i da dr Zoran Dragišić, narodni poslanik i profesor na Fakultetu bezbednosti, podeli i svoje lično iskustvo – donirao je organe svoje supruge, iznenada preminule od moždane aneurizme.

Najvažniji poziv u životu kampanja Najvažniji poziv u životu kampanja - Foto: Marko Risović / Ustupljene fotografije

- Drago mi je da smo tog teškog trenutka imali priliku da učinimo nešto dobro i za druge. Donirano je njeno srce, jetra, bubrezi, rožnjače. Molim se Bogu da su ti ljudi dobro, da su im ti organi pomogli da nastave život. U trenutku tog velikog bola, velikog šoka, od koga se nisam ni oporavio i neću do kraja života, uteha mi je da neki ljudi žive sa njenim organima i da ona tako nastavlja da živi kroz druge ljude - rekao je dr Dragišić.

Put do cilja je još dug - za nestajanje liste čekanja na transplantaciju organa u Srbiji potrebno je najmanje deset donora na milion stanovnika. Borba za svaki život traje, a u njoj svi imamo 20 puta veću šansu da nam zatreba organ, nego da budemo donor.

"KRVNI SUD KLINCA OD 20 GODINA IZNUTRA JE KAO KOD STARCA" Naš doktor upozorava: Evo zašto sve više mladih u Srbiji dobija SRČANI UDAR, OVU STVAR ODMAH IZBACITE IZ KUĆE

Upozorenje na alarmantan porast broja mladih sa srčanim problemima

Nedostatak zdravih navika kod ljudi uzrokuje početne probleme na krvnim sudovima

Načelnik Klinike za urgentnu internu medicinu Vojno-medicinske akademije pre nekoliko dana upozorio je na alarmantan porast broja mladih sa srčanim problemima, uključujući i srčane udare. Kardiolog, prim.

dr. Predrag Borović otkrio je za "Blic" zašto je došlo do ovih zabrinjavajućih brojki, ali i kako im stati na put.

Pre svega, on napominje da smo mi zdrava nacija, ali da pravimo velike greške koje nas kasnije koštaju.

Loše životne navike nas skupo koštaju

- Ako, na primer, majka puši u trudnoći, beba kada se rodi već ima početne probleme na krvnim sudovima. Na pedijatriji, na kardiovaskularnom delu, naši naučnici radili su istraživanje i svaka četvrta beba majke pušača imala je neko vidljivo oštećenje krvnih sudova i srca, a kasnije se ispostavi da ima i drugih problema koji se javljaju naknadno - napominje doktor Borović.

On ističe i da je čovek star onoliko koliko su stari krvni sudovi, tačnije, da će ukoliko živimo zdravo od starta i proces oštećenja krvnih sudova i srca ići dosta sporije.

- S obzirom na to da sam radio i na ginekologiji 19 godina, meni su trudnice dolazile u 9. mesecu, a potpuno pogrešno su živele, bez dovoljno zaštitnog materijala, voća i povrća, sa prženom hranom i kafom, a 35% njih je i pušilo. Majka je stvorila pogrešne navike kod deteta i tu nastaje prvi problem. Dete neće da jede voće i povrće nagrne na nezdravu hranu, često živi u atmosferi dima, a piju se i nezdrava gazirana pića od početka - priča on.

Energetska pića upropašćuju krvne sudove

Kako navodi, nedavno je i Evropska zajednica, tačnije komisija za zaštitu potrošača, objavila apel roditeljima da ne upropašćuju decu i ne daju im energetska pića koja sadrže kofein i taurin jer doprinose stradanju krvnih sudova.

- Deca to piju u ogromnim količinama i kod nas, postaju nervozna, loše spavaju, ne pada im na pamet da jedu vitamine nego brzu hranu, i to u kasnim noćnim satima, san im je nekvalitetan zbog kofeina koji ga ruši i šta se dešava? Krvni sudovi ubrzano stradaju i umesto da budu elastični, prohodni i meki, postaju tvrdi, neelastični i nefunkcionalni - pojasnio je on.

Masna hrana potom stvara arterosklerotične naslage, napominje dalje naš sagovornik, oštećen krvni sud postaje sve uži, mladić i devojka ne osećaju ništa, a kuva im bomba u organizmu.

- Nažalost niko ih ne uči da jedu makar 400 grama voća dnevno ili 250 grama salate dnevno sa limunom, bez ikakvih su simptoma i kažu "šta mi fali". Naslaga masti poraste, u nju se ubacuju soli krečnjaka, a oštećenje krvnog suda je nepopravljivo - priča kardiolog dodajući da je takva slika bila karakteristična za one u 50. i 60. godinama, a da se sad javlja kod sve mlađih.

Kada dođe do oštećenja krvnog suda, mlad čovek počinje da oseća probleme, nema dovoljno snage, a misli da je rešenje, kako kaže Borović, da popije energetska pića.

- Energetska pića snažno podižu hormone stresa, povišeni hormoni stresa naglo podižu šećer i masnoće i sad ulazi u začarani krug. Više od polovine dodaju i alkohol u tu kombinaciju i sad doslovno nastaje pakao - naglašava.

Kombinacija ove dve stvari koju mladi vole je "paklena"

Doktor je za "Blic" otkrio i koja je to "paklena" kombinacija koja pokreće neobjašnjivu pojavu na srcu, tačnije istovremeno stimulisanje simpatikusa i parasimpatikusa, a mladi je često konzumiraju.

- Zašto smo protiv kofeina i cigareta? Ova kombinacija tera srce da radi brzo i stane, a to je paradoks, to u organizmu ne postoji. Kao kad bih nekom rekao ćuti i govori - objašnjava.

Krvni sudovi srca postaju sve zakrčeniji, ne bave se sportom, sede pred ekranima i onda nastaju problemi, kaže Borović, jer i kada krenu u neku aktivnost srce ne može da izdrži.

- Zašto? Srce danas napravi preko 100.000 otkucaja, u jednom minutu kompletna krv prođe kroz srce, a pod stresom, kafa i cigara na primer prave stres, krv prođe kroz srce i dva ili tri puta u minutu, skraćuje se vreme odmora srca i to je za srce ubistveno. Normalno vreme odmora srca je 0.003 sekunde i onda nastavi da radi, a tada su kofein i nikotin to blokirali i samo je pitanje momenta kad će srce prestati da radi, a ne uzimaju voća, ne uzimaju zaštitne materije, ne spavaju dovoljno i tu se hormoni poremete - napominje Borović.

Ugroženi i oni za kompjuterima i piloti

Cirkulacija je vrlo opterećena i kod onih koji rade za kompjuterima, ali i kod pilota, jer su im noge dugo savijene i može doći, upozorava Borović, do stvaranja ugruška, a potom i do srčanog ili čak i moždanog udara.

- Njima stalno stalno savetujemo da na svakih sat i po ustanu i prošetaju malo ili ako su u avionu da rade nogama, jer šta se događa, krvni sudovi koji ne rade se lepe, a u toku fizičke aktivnosti stvaraju se specijalne materije u krvnom sudu koje će odbijati da se ne stvori ugrušak i sprečiti eventualne posledice - kaže on.

Kako nastaje srčani udar

Puno masti u krvotoku, puno šećera, puno nezdrave hrane stvaraju uslove, priča Borović, da se stvori ugrušak, i to bez ikakvih simptoma. Ugrušak odlazi u mozak ili srce i to tako nastaje udar srčani ili moždani udar.

- Zamislite da 70, 80 godina srce kuca praktično bez odmora, kofein iz bilo čega razara te mostiće, srce gubi snagu istovremeno počinje i da preskače. Nama dolaze klinici u 20. godini, kada ih otvorimo krvni sud iznutra je kao kod starca - upozorava kardiolog.

Kako sprečiti srčani udar

Kako Borović napominje, čak i faktori genetike, tačnije predispozicija za srčano oboljenje, može da se promeni ukoliko se vodi zdrav život.

- Zato insistiram na voću i povrću, ako ih uzimamo onda ti faktori genetike su samo kao saobraćajni znaci. Ona se potpuno promeni, jer se organizam čisti. A ako se živi nezdravo onda se prolazi kroz crveno svetlo, a tu neko prođe, a neko ne - opisuje on.

Ističe i da je dovoljno da se u toku dana pojede oko 400 grama nekog voća i 250 grama neke salate začinjene limunovim sokom, i da tako možemo zaštititi svoj organizam.

Voda vrlo važan faktor

- Vrlo važan faktor je i voda koja se ne pije dovoljno. Prosečan građanin Srbije treba da popije 2,8 litre vode. Međutim, nešto vode dobićemo iz voća i povrća, nešto metabolizmom glukoze itd - dodaje on.

Doktor savetuje i unošenje po dve čaše vode pre svakog obroka, kako bi se razredila krv.

- Treba uneti na prosečnoj temperaturi 2 čaše pre doručka, dve čaše pred ručka, minut dva pred jelo, jedna do dve popodne jer najviše srčanih i moždanih udara imamo u ranim jutarnjim časovima. Krv je gusta i srce tu gustu krv jako teško gura kroz krvotok i organizam vapi za vodom, pa mu dogovara da dobije vodu da bi se krv razredila - objašnjava.

Stres i depresija takođe pogoduju nastanku srčanog udara, pa je važno i lepo raspoloženje i pozitivna energija koja će nas voditi kroz život.

- Po nekim autorima 80% srčanih i moždanih udara bili bi potpuno sprečeni, ne bi se desili, kada bi ljudi slušali doktore - zaključio je doktor na kraju.

Dr Radinka Pekić, specijalista interne medicine, navela je ranije za "Blic" da postoji nekoliko ključnih koraka koje možemo preduzeti kako bismo smanjili broj mladih ljudi obolelih od srčanih bolesti:

Ne treba zaboraviti i držanje krvnog pritiska, holesterola i šećera u krvi pod kontrolom, kao i dovoljno sna i upravljanje stresom.

Redovni preventivni pregledi ključni

Kada otići na preventivni pregled i šta sve uraditi

Da bi se sprečile ili lečile na vreme bolesti srca, svi bi do 40. godine barem jednom do dva puta trebalo da provere masnoće u krvi, a jednom u dve ili tri godine da provere krvni pritisak, rekao je za "Blic zdravlje" nedavno upravnik Klinike za kardiohirurgiju Instituta za kardiovaskularne bolesti "Dedinje" profesor dr Petar Otašević.

- Posle 40. godine savetujemo redovne godišnje sistematske preglede, koji obuhvataju EKG, merenje krvnog pritiska i osnovnu biohemiju - masnoće u krvi, ali ne smemo da zaboravimo ni da izmerimo šećer u krvi, kao i da proverimo funkciju bubrega. Ukoliko bubrezi ne rade dobro, i ukoliko je šećer povišen, to isto može da dovede do kardiovaskularnih bolesti - kaže prof. dr Otašević.

Okidači za javljanje lekaru:

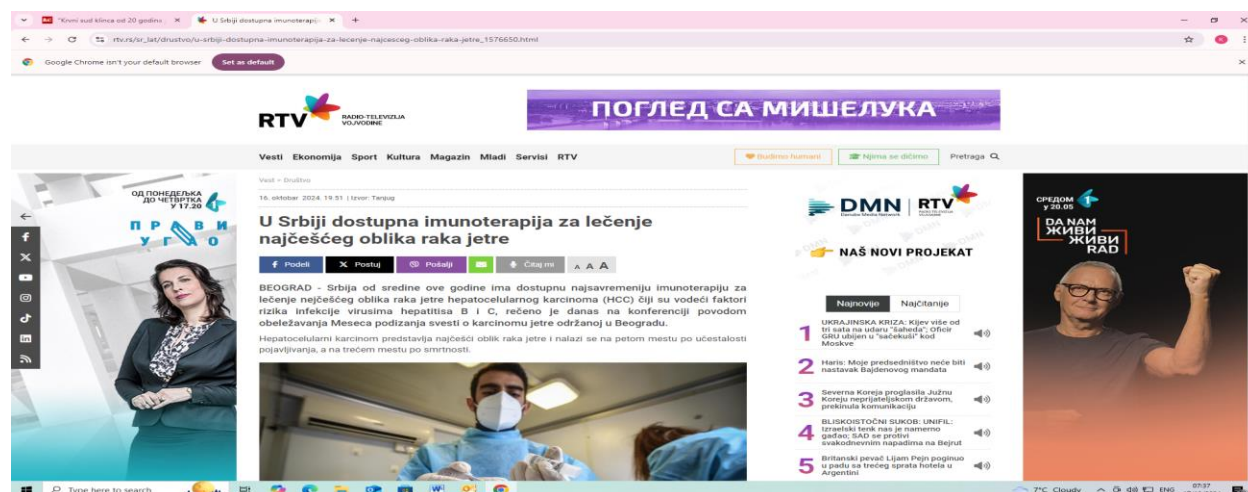
glavobolja

zujanje ušima

bol u grudima

loša tolerancija pri naporu

krv iz nosa

U Srbiji dostupna imunoterapija za lečenje najčešćeg oblika raka jetre

BEOGRAD - Srbija od sredine ove godine ima dostupnu najsavremeniju imunoterapiju za lečenje najčešćeg oblika raka jetre hepatocelularnog karcinoma (HCC) čiji su vodeći faktori rizika infekcije virusima hepatitisa B i C, rečeno je danas na konferenciji povodom obeležavanja Meseca podizanja svesti o karcinomu jetre održanoj u Beogradu.

Hepatocelularni karcinom predstavlja najčešći oblik raka jetre i nalazi se na petom mestu po učestalosti pojavljivanja, a na trećem mestu po smrtnosti.

Mogućnost lečenja definiše stadijum bolesti a kako bi se omogućila adekvatna nega za one koji boluju od HCC-a važne su sve karike u lancu zbrinjavanja u zdravstvenom sistemu kao i učešće svih važnih specijalnosti u donošenju zajedničke odluke o lečenju, rekli su stručnjaci i predstavnici pacijenata koji su još jednom ukazali na značaj preventivnih pregleda i testiranja na virus hepatitisa.

Kako je danas rečeno, "struka stalno apeluje da se svi građani bar jednom u životu testiraju na viruse hepatitisa, a ako postoji ponovljeni rizik za ove infekcije i više puta".

Predsednica Udruženja za bolesti jetre Hronos i potpredsednica evropskog udruženja za bolesti jetre ELPA, Ivana Dragojević istakla je da prevencija ove bolesti kroz lečenje hepatitisa B i C igra ključnu ulogu u smanjenju učestalosti HCC-a.

"Velika stvar u prevenciji ove infekcije je vakcina koja je u Srbiji deo obaveznog programa imunizacije i dobija se odmah po rođenju. Ona štiti od hepatitisa V i D, a tako i od ciroze jetre i naprasne srčane smrti", istakla je Dragojević.

Ona je dodala i da kod pacijenata koji već imaju cirozu, izlečenje hepatitisa C smanjuje rizik od HCC-a ali da on nije u potpunosti eliminisan i da je potrebno nastaviti sa redovnim nadzorom, zbog čega se apeluje na sve građane da se bar jednom u životu testiraju na hepatitis V i C.

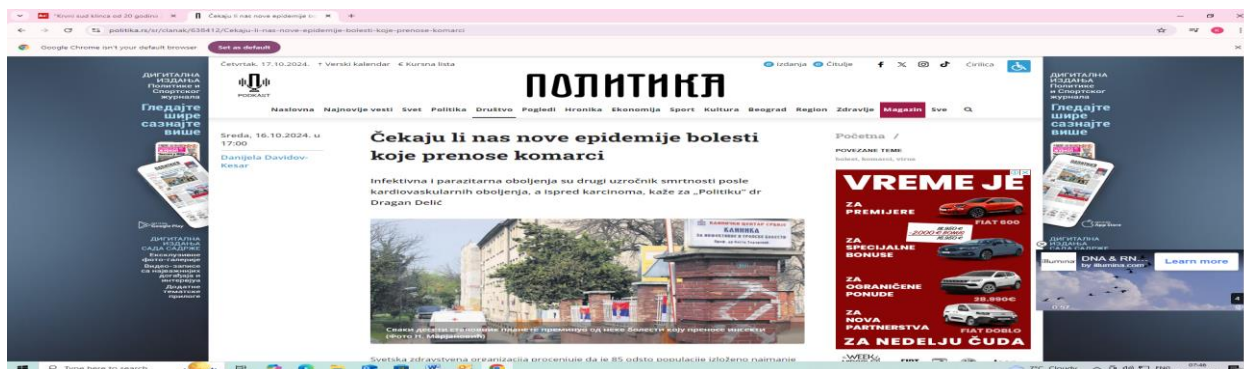
"Posebno treba apelovati na upućivanje na redovine ultrazvučne i druge kontrolne preglede jetre, osobe koje su u povišenom riziku od dobijanja hepatocelnog karcinoma, kao što su osobe koje imaju hroničnu bolest jetre, imaju ili su imali infekciju hepatitisa B i C, gojazne osobe, osobe koje konzumiraju prekomerne količine alkohola. Ono što je cilj za naredni period je usvajanje plana za prevenciju i kontrolu virusnih hepatitisa u Republici Srbiji za period od 2003. do 2028. godine", rekla je Dragojević.

Infektolog Ivana Milošević istakla je da uprkos napretku u lečenju odmaklog HČ-a izlečenje još nije nemoguće ali da su pacijentima u Srbiji postale dostupne neke od najsavremenijih terapija koje mogu da produže njihov tok bolesti i ukupno preživljavanje.

Prema podacima Registra za rak Republike Srbije u periodu od 2016. do 2021. godine od malignih tumora jetre i žučnih puteva u proseku je obolelo 855 osoba i umrlo 717 ljudi.

Kako je istaknuto, pravovremena dijagnostika i adekvatno lečenje su ključni u borbi sa ovom opakom bolešću.

ПОЛИТИКА

Čekaju li nas nove epidemije bolesti koje prenose komarci

Infektivna i parazitarana oboljenja su drugi uzročnik smrtnosti posle kardiovaskularnih oboljenja, a ispred karcinoma, kaže za „Politiku“ dr Dragan Delić

Svetska zdravstvena organizacija procenjuje da je 85 odsto populacije izloženo najmanje jednoj bolesti koju prenose komarci ili insekti. Statistika pokazuje da je svaki deseti stanovnik planete preminuo od neke bolesti koju prenose razni insekti. Pojava novih infektivnih bolesti i vraćanje „starih“ je uzrokovano multifaktorijalnim razlozima, ali uticaj ljudi na globalni ekosistem je često od centralne važnosti. I u ovoj oblasti medicine važi pravilo da nema posledice bez uzroka (Nullus effectus sine causa), smatra profesor dr Dragan Delić, infektolog-hepatolog.

U razgovoru za „Politiku“ on ističe da je presudan uticaj ljudi na narušavanje ekološke ravnoteže u prirodi usled, recimo, globalnog zagrevanja, krčenja šuma ili podizanjem velikih brana. Zalaženje ljudi u netaknute prašume, iz različitih razloga, i kontakt sa tamošnjim životinjama (na primer glodarima, primatima), takođe, nosi rizik od novih infektivnih bolesti.

– Životinjski svet je jedna velika „prirodna laboratorija“ u kojoj nastaju izmenjene (mutantne) forme virusa sa novim osobinama (antigenima) koje omogućavaju preskok barijere vrste, odnosno ulazak virusa u humanu populaciju. U sledećem koraku može doći i do „mešanja“ humanog i životinjskog virusa (tzv. preraspodela genetičkog materijala), što rezultira stvaranjem novog virusa sa kojim naš odbrambeni (imunološki) sistem nema iskustva. U tom trenutku stvaraju se realne pretpostavke za rapidno širenje virusa (epidemije i pandemije) sa svim posledicama koje ono donosi: medicinske (komplikacije, smrtnost), ekonomske, socijalne, etičke, pravne... – kaže dr Delić.

Od 1990. do 2020. otkriveno je oko 35 mikroorganizama koji uzrokuju značajan morbiditet i mortalitet u humanoj populaciji, kao što su na primer hepatitis C virus, virus sin nombre, humani virus herpes 8, virus nipah, virus hendra, SARS virus korona, Ehrlichia chaffeensis...

– Infektivne i parazitarne bolesti su, sa 18 odsto, drugi uzročnik smrtnog ishoda na globalnom nivou, posle kardiovaskularnih bolesti – 32,8 odsto, a ispred kancera –17,8 odsto. Od deset javno zdravstvenih problema, čak šest pripada infektivnoj patologiji: grip, denga, ebola, infekcija virusom humane imunodeficijencije, antimikrobna rezistencija i nizak obuhvat stanovništva vakcinacijom. U ovom trenutku skoro 30 virusa ima epidemijski potencijal sa mogućnostima daljih mutacija i/ili preraspodele genetičkog materijala sa drugim virusima, životinjskog ili humanog porekla. Naravno, to može rezultirati težim kliničkim tokom bolesti i većom smrtnošću ili sekvelama (posledicama). Eklatantan je primer pojave žute groznice, ne u ruralnim, nego u urbanim krajevima Brazila. Od jula 2017. do marta 2018. obolelo je 920 osoba, a umrlo 300 bolesnika, među njima i turisti. Do tada je obolevalo samo stanovništvo u prašumama Južne i Srednje Amerike, kao i u centralnoj Africi – pojašnjava dr Delić.

Sigurno je da će globalno zagrevanje u ovom veku odgovarati insektima i zglavkarima (krpeljima) koji, inače, prenose 18 odsto infektivnih bolesti. Postoji realna narodnozdravstvena pretnja da se u naše krajeve vrte odavno iskorenjene infektivne bolesti, poput malarije, ili pojave novih, na primer denge, čikungunje groznice ili zika bolesti. Ne zaboravimo da je 70 odsto takozvanih humanih virusnih infekcija prešlo iz životinjskog sveta, tj. „preskočili“ su barijeru vrste. U ovom trenutku u životinjskom svetu ima oko 320.000 različitih virusa, neki autori govore o 1,6 miliona.

– Slikovit i ubedljiv primer donosi virus Zapadnog Nila. Naime, ovaj RNK virus dokazan je daleke 1937. u krvi jedne bolesnice koja je živela u dolini Zapadnog Nila (Uganda). Kasnijim istrživanjima dokazano je da

je to primarno bolest životinja. Infekcija je prvi put dokazana kod naših bolesnika u junu 2012, kada je Institut za virusologiju, vakcine i serumu „Torlak” nabavio virusološke testove. Naravno, preduslovi za ovu virusnu infekciju u našem podneblju postojali su i ranije. Naši istraživači/veterinari kod 12 odsto testiranih konja u Srbiji dokazali prisustvo antitela na ovaj virus – navodi dr Delić.

Bolest se u našoj sredini javlja tokom leta i rane jeseni, i povezana je sa periodom izražene aktivnosti komaraca. Inkubacija iznosi od tri do 14 dana. Infekcija kod 80 odsto zaraženih protiče bez simptoma, dok 20 odsto ima manifestnu formu bolesti sa brojnim, ali ne i obaveznim, tegobama i znacima kao što su povišena temperatura, glavobolja, gubitak apetita, mučnina, povraćanje, proliv, malaksalost, bolovi u mišićima i zglobovima, uvećane limfne žlezde, konjunktivitis i makulopapulozna ospa. Bolest je samoograničavajućeg toka i obično traje od tri do šest dana.

– Samo jedan od 150 zaraženih bolesnika ima najtežu, neuroinvazivnu formu bolesti sa razvojem meningitisa (zapaljenjem moždanica), encefalitisa (zapaljenjem mozga) ili poliomijelitisa (akutnom mlitavom paralizom mišića). U Klinici za infektivne i tropske bolesti UKCS-a najveći broj bolesnika (182) sa ovom najtežom formom lečili smo 2013, što je indirektno govorilo da je tada na teritoriji Beograda bilo zaraženo preko 27.000 stanovnika. Dokazani faktori rizika za ovu tešku formu su uzrast preko 60 godina, hronične bolesti kao što su dijabetes melitus ili arterijska hipertenzija, kao i imunokompromitujuća stanja različitog uzroka. Naše kliničko iskustvo jasno govori da je virus Zapadnog Nila bio prisutan u našoj populaciji i pre 2012, jer smo godinama imali tokom leta i rane jeseni značajan broj bolesnika sa zapaljenjem moždanica ili mozga i bistrim cerebrosplanom tečnošću (likvorom), a sa negativnim testovima na poznate viruse. Zato se i postavlja pitanje, kada nemamo dostupne sve virusološke testove, da li su neki virusi i danas prisutni među našim bolesnicima – pita se dr Delić.

Denga i zika virus i čikungunja groznica

Dr Dragan Delić navodi samo tri moguća virusa koja prenose komarci. Denga je akutna, prenosiva zarazna bolest. Klinički tok bolesti se prezentuje od nespecifičnog virusnog sindroma, preko teških formi do fatalnog hemoragijskog sindroma. Kod nas i okruženju su, za sada, dokazani samo importovani slučajevi posle povratka sa putovanja u Indiju, Kinu, Brazil, Kubu itd. Domaćin virusu su ljudi, afrički i azijski primati, a prenose ga inficirani moskito komarci. Virus je izolovan 1944.

– Posle inkubacije od tri do osam dana, bolest počinje naglo sa povišenom temperaturom (do 41 stepena Celzijusa), glavoboljom, bolovima u mišićima i zglobovima, malaksalošću. U drugoj fazi bolesti, posle nekoliko dana, javlja se ospa različitog izgleda (polimorfna ospa). Bolest protiče kao sedmodnevna groznica sa dobrom prognozom – samoograničavajuća bolest. Tešku formu bolesti, koja se najčešće viđa kod dece do 15. godine života, karakterišu tačkasta ili slivena krvarenja u koži i sluznicama, hemoragijska upala pluća sa iskašljavanjem sukrvice, krvarenje iz nosa i organa za varenje. Kod najtežih formi razvija se denga šok – sindrom sa smrtnim ishodom – dodaje dr Delić.

Čikungunja groznica deli mnoge sličnosti sa denga groznicom. Komarci ubadaju prvenstveno tokom dana, polažu jaja u posude sa stajaćom vodom, a hrane se na otvorenom, izuzev *Aedes aegypti*, koji se hrani i u zatvorenom prostoru. Bolest počinje od tri do sedam dana od uboda zaraženog komarca. Kliničku sliku karakterišu povišena temperatura, bolovi u mišićima, glavobolja, ospa, otok zglobova,

bolovi u zglobovima koji mogu trajati mesecima. Smrtni ishod je redak (jedan na 1.000 inficiranih) i uglavnom se viđa kod osoba starijih od 75 godina. Većina pacijenata se oseća bolje u roku od nedelju dana. Međutim, bol u zglobovima može trajati mesecima i može biti onesposobljavajući.

– Imamo i zika virus koji je dokazan kod majmuna 1947. u Ugandi. Infekcija kod ljudi dokazana je 1952. U Evropi je 2019. prvi put dokazana zika virusna bolest kod osobe koja nije putovala u tropske krajeve. Trenutno je ovaj virus dokazan u 89 zemalja širom sveta. Virus prenose ubodom inficirani moskito komarci. Zika virus može da se prenese tokom trudnoće sa inficirane majke na dete (intrauterina infekcija), seksualnim putem, transfuzijama krvi i transplantacijom organa – navodi dr Delić.

Posle inkubacije od tri do 14 dana bolest počinje sa umereno povišenom temperaturom, glavoboljom, zapaljenjem vežnjača (konjunktiva), bolovima u mišićima i zglobovima i ospom koji podseća na ospu kod malih boginja (morbila) – sa lica se spušta na trup i ekstremitete. Bolest je obično blagog i samoograničavajućeg toka, traje od pet do sedam dana. Kao i kod drugih infektivnih bolesti, 80 odsto inficiranih osoba nema simptome, tj. imaju asimptomatski tok. Najčešća komplikacija su višenedeljni/višemesečni bolovi u zglobovima, vrlo retko poliradikuloneuritis kod starije dece i odraslih. Intrauterina infekcija kod pet do 15 odsto trudnica može dovesti do gubitka ploda, prevremenog porođaja ili rođenje deteta sa različitim nenormalnostima, na primer mikrocefalijom (smanjen obim glave).

ДНЕВНИК

KLJUKANJE ANTIBIOTICIMA KAD NE TREBA ĆE NAM DOĆI GLAVE Superbakterija vreba, preti nam pandemija koja će odneti milione života PROGNOZE STRUČNJAKA POZIVAJU NA UZBUNU

Već godinama unazad stručnjaci upozoravaju na opasnu pandemiju koja može zahvatiti svet i odneti milione života i to samo u narednih 25 godina.

U pitanju je zloupotreba antibiotika koja dovodi do rezistentnosti bakterija na lekove. Farmaceut Farmaceutске коморе Србије Sonja Stojiljković napominje da antibiotici leče isključivo i samo bakterijske infekcije i da mogu biti prepisani isključivo od strane lekara.

- Antibiotici se prepisuju pacijentima samo u slučajevima kada njihov imunitet ne može da se izbori sa izbori sa bakterijskom infekcijom. Tada dodajemo antibiotike kako bismo tu infekciju izlečili - kaže farmaceutkinja Stojiljković.

Ističe da antibiotici ne pomažu nikako kod virusa, tako da je velika zabluda kod naroda da može da izleči virusnu infekciju.

- U periodu korone upali smo u jedan ovakav problem! Bakterije su pametni mikroorganizmi i svaki put kada dođu u kontakt sa antibiotikom zapamte te neke proteine ili zapamte neku strukturu na koju je antibiotik delovao. Onda one izmene taj svoj protein, odnosno tu svoju strukturu, i sledeći put imate situaciju da isti antibiotik ne može da vam izleči istu bakteriju - rekla je ranije za "Blic" farmaceutkinja Stojiljković.

Na ovu opasnost stručnjaci konstantno upozoravaju i napominju da ova vrsta lekova mora racionalno da se koristi.

- Mislim da je neracionalna upotreba antibiotika veoma smanjena u poslednje vreme. Mi dosta pričamo o tome, međutim, i dalje postoje one situacije kada ljudi dolaze i traže antibiotik da ponesu na more! Vi prvo ne možete znati šta će vas zadesiti, da li će vas nešto zadesiti i da li će taj antibiotik biti adekvatan u toj situaciji! Ako imate temperaturu nikako ne znači da će vam antibiotik pomoći u toj situaciji. Čak u 90% slučajeva biće u pitanju virusna infekcija na kojoj antibiotici zaista ne deluje - kaže farmaceutkinja u emisiji "Blic dan".

Zloupotreba antibiotika vodi ka stvaranju superbakterije

Sve više bakterija će prepoznavati antibiotike i sticati rezistenciju na njih. Međutim, još veći problem biće to što farmaceutska industrija neće moći da isprati rezistenciju bakterija na antibiotike istom brzinom.

- Nažalost, da biste vi novi lek pustili u promet, to smo videli u periodu korone, nije to tako lako. Mora da prođe deset godina pretkliničkih i kliničkih ispitivanja da biste vi jednu supstancu definisali kao potpuno efikasnu i potpuno bezbednu da bi ona bila lek koji će se onda naći u nekoj širokoj upotrebi - kaže Stojiljković.

Opasnost nam je pred vratima

- Postoje strašne prognoze i to već za 2050. godinu, kada se smatra da će se ući u ozbiljan period rezistencije i gde će nam se vratiti neke bolesti koje smo imali pre antibiotika - upozorava Stojiljković.

Pacijenti često greše kada ne ispiju terapiju do kraja, ostane im lek, koji oni kasnije ponovo uzmu kada osete slične tegobe, upozorava farmaceutkinja.

-To su situacije sa kojima se mi zaista svakodnevno borimo u apotekama, jer oni kažu, ja sam imao tri tablete i počeo sam da pijem, ja sad moram da nastavim. Tu je naša obaveza i dužnost da mi praktično tog pacijenta prosledimo lekaru, pa će lekar proceniti da li je potrebno ili nije potrebno da nastavi! Ako

vam je ostalo tri tablete od prošlog puta, znači ni slučajno ih nemojte uzeti na novu infekciju, jer niko ne garantuje da je isti mikroorganizam u pitanju, niti iko garantuje da će taj lek ponovo da deluje - kaže Stojiljković.

Napominje da je veoma važno uzimati terapiju do kraja, onako kako je propisana!

- Mi se plašimo da će 21. vek biti vek superbakterije! Zato ovoliko i apelujemo na ponašanje ljudi, plašimo se da nećemo imati dovoljno sredstava da se izborimo sa mikroorganizmima - kaže Stojiljković.

Dajte organizmu šansu da se izbori sa bolešću

Stojiljković savetuje da uvek prvo treba dati organizmu šansu da se izbori sa infekcijom.

- Ako se tako postupa, ta infekcija će ga na mnogo slabiji način napasti sledeći put, ako ga uopšte napadne! Ako svaki put pomognete organizmu, dajući mu antibiotik, vas će svaki sledeći put, mnogo češće, opet napasti ta ista infekcija, jer vaš organizam nije navikao da se brani sam, nego je navikao da mu vi dodate nešto, da se on sam izbori i da ima pomoć - kaže Stojiljković.

Pustite organizam da razvije svoj imunitet, jer kada ga razvije, onda je to prava stvar, savetuje farmaceutkinja.

Studije predviđaju smrt 39 miliona ljudi u narednih 25 godina

Studija objavljena u The Lancetu predviđa da bi patogeni otporni na lekove mogli izazvati više od 39 miliona smrti u narednih 25 godina. U istom periodu, 169 miliona smrtnih slučajeva moglo bi biti povezano sa infekcijama otpornim na lekove. Analiza pokazuje da je godišnje više od milion ljudi umiralo od ovih infekcija od 1990. do 2021. godine.

Smrtnost među decom mlađom od pet godina od AMR-a opala je za 50% tokom tog perioda, dok je smrtnost među osobama starijim od 70 godina porasla za više od 80%. Predviđa se da će se ovi trendovi nastaviti do 2050. godine, i to sa čak smanjenom polovinom smrtnih slučajeva kod dece mlađe od pet godina i više nego udvostručavanjem kod osoba starijih od 70 godina.

Autori studije iz projekta Globalnog istraživanja antimikrobne rezistencije (GRAM) upozoravaju da će se smrtni slučajevi uzrokovani AMR-om stalno povećavati, ukoliko se ne preduzmu sanacione mere. Do 2050. godine, direktni smrtni slučajevi od AMR-a mogli bi dosegnuti 1,91 milion godišnje, dok bi AMR mogao doprineti ukupno 8,22 miliona smrti godišnje.

Ovi alarmantni podaci naglašavaju hitnu potrebu za globalnom akcijom protiv antimikrobne rezistencije.